

Enheten för naturvård

Adelsö-Sättra SE0110154

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44547-2016

Namn	Adelsö-Sättra	Areal	24,7 ha
Natura 2000-kod	SE0110154		
Kommun	Ekerö		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2007-02-05		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2016-12-20		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Privat		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
9010	*Taiga	14,7	60
9060	Åsbarrskog	7,9	32

* Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Natura 2000-arter är arter som finns upptagna i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella Natura 2000-arter.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Inga Natura 2000-arter finns rapporterade från området.		

Bevarandesyfte för Adelsö-Sättra

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljöer nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44547-2016

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade livsmiljöerna.

Det prioriterade värdet i området är de livsmiljöer som finns, dvs skog (9010 och 9060). Utgångspunkten vid utpekandet var åsbarrskog. Det visade sig sedan att all skog inte var av den typen, utan snarare taiga.

8 km norr om området finns åsbarrskog i skyddat område (Norra Björkfjärden, ost Natura 2000-område/naturreservat) och 13 km åt sydost finns ytterligare ett skyddat område med samma typ av skog (Kärsö Natura 2000-område/naturreservat), liksom 13 km åt nordost (Rösaringsåsen Natura 2000-område/naturreservat). 9-10 km åt sydost ligger två naturreservat – Bonavik och Husby – som också består av skog på åsmaterial.

Det finns inga särskilt prioriterade åtgärder i området.

Bevarandemål för Adelsö-Sättra

Att bidra till gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade livsmiljöerna uttrycks i detta område i följande mål.

***Taiga (9010)**

- Arealen taiga ska bibehållas.
- Skogen ska ha en varierad åldersstruktur och artsammansättning med en tämligen allmän-riklig förekomst av gamla och grova träd samt död ved i olika former och nedbrytningsstadier.
- Det ska finnas ett måttligt eller påtagligt inslag av lövträd (speciellt gamla och/eller grova träd).
- Området ska påverkas av störningar, exempelvis i form av stormfällningar, insektsangrepp och brand.
- De för livsmiljön typiska arterna, till exempel tallticka, ska finnas i livskraftiga bestånd.

Åsbarrskog (9060)

- Arealen åsbarrskog ska vara minst 7,9 hektar.
- Skogen ska ha en varierad åldersstruktur och artsammansättning med en tämligen allmän-riklig förekomst av gamla och grova träd samt död ved i olika former och nedbrytningsstadier.
- Området ska påverkas av störningar, exempelvis i form av stormfällningar, insektsangrepp och brand.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44547-2016

Beskrivning av området

Natura 2000-området utgörs av en barrnaturskog på Adelsös nordvästra del ner mot Mälaren, beläget i Ekerö kommun. Området ingår i Adelsö-Sättra naturreservatet som bildades 2004.

Området är beläget inom en åsbildning strax väster om Uppsalaåsen. Objektets östra del är en flack plåtå av svallsand och ligger cirka 20-25 meter över havet. Sanden kommer från en rygg av isälvsgrus som är belägen 25-30 meter över havet, öster om området. Områdets västra del är en långsträckt moränslutning ned mot Norra Björkfjärden i Mälaren. Sådana utkilade täcken av svallsand är i regel skilda från den underliggande moränen av ett tunt lager kalkhaltig ishavslera. Terrängens lutningsförhållanden gör sannolikt att det i svallsanden finns ett ytligt grundvatten som strömmar från isälvsavlagringen mot väster ned längs slutningen mot Mälaren.

Skogen har tidigare varit betad, men det är svårt att hitta källor som kan berätta mer exakt när betet upphörde. På en ägomätningsskarta från år 1708 ingår den nordligaste delen av området i "Olofsons beteshaga, hvar uti finns skoug till wedbrand och giärsel, och kan föda 5 ellet 6 Creatur sommaren öfver". Övriga delar av området beskrivs tillsammans med kringliggande marker på denna karta som skog bestående av tall och gran, samt med gott mulbete.

Av konceptkartan till det gamla ekonomiska kartverket (från 1800-talets slut) framgår att området var barrträdsdominerat liksom det är idag. I Natura 2000-området finns inte några fornlämningar registrerade. På flera håll i området finns kolrester i humuslagret som kan indikera att skogsbrand någon gång har påverkat området. Förutom kolresterna finns dock inte några synliga tecken som tyder på att skogsområdet har brunnit. Skogliga åtgärder har under de senaste 20 till 30 åren inte utförts i någon större omfattning i området, vilket även skogstillståndet indikerar. Enstaka omkullfallna träd har tagits om hand.

Området har karaktär av sandbarrskog och till viss del åsgranbarrskog. Trädskiktet utgörs av flerskiktad barrskog som framförallt utgörs av gran med inslag av tall. Trädens ålder uppgår till ca 100 år. Äldre lågor av de båda nämnda trädslagen finns spritt i området. Även klen björk finns spritt i objektet. I fältskiktet dominerar blåbär och lingon men här finns också knärot spritt i hela objektet.

I området finns den sällsynta bombmurklan som är fridlyst i hela landet. Bombmurklan lever på granbarr i marken. Den indikerar en speciell och numera hotad granskogstyp på naturligt näringsrika sandjordar. Svampen tål inte slutavverkning eller kraftig gallring och den påträffas i områden som har långvarig skogskontinuitet med gran. Artens huvudutbredning i landet ligger i Mälardalskapen, där den tidigare inte var alltför sällsynt i äldre granskog. Andra svampar som finns i objektet är bland annat talticka.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44547-2016

På de gamla granarna i området finns även rikligt med gammelgranslav. Andra kryptogamer som förekommer här är blåmossa, långfliksmoss och kattfotslav. I bottenskiktet anträffas hus- och väggmossa.

Fåglar som påträffas här är dubbeltrast, svartmes och tofsmes.

Mängden död ved är överlag sparsam.

Beskrivning av livsmiljöer

***Taiga (9010)**

Livsområdet taiga förekommer utmed vattnet i Natura 2000-området. Trädskiktet domineras av tall och gran med inslag av björk. I området finns den typiska arten tallticka men även andra arter som ekorrbär, harsyra, blåbär och gammelgranslav finns här.

Skogsområdet har även uppmärksammats i Skogsvårdsstyrelsens Nyckelbiotopsinventering. Av denna framgår att området domineras av gammal olikåldrig barrskog med lågor och gran och tall spridda i området och att området bör lämnas utan skogliga ingrepp. Biotoptypen med de kvaliteter som noterats vid nyckelbiotopsinventeringen är idag ovanlig.

Åsbarrskog (9060)

Åsbarrskogen återfinns i den östra delen av Natura 2000-området. Trädskiktet domineras av gran med inslag av tall. Andra arter som återfinns i området är harsyra, blåbär och gammelgranslav. I området finns en rik förekomst av bombmurkla som varit känd sedan 1990-talet. Den tyder på lång kontinuitet av gran. Kombinationen av tunn sandjord, kalkhaltig lera och ständigt fuktig men väl-dränerad mark har bidragit till att skapa den speciella skogsmiljö i vilken den fridlysta bombmurklan kan leva. Vid noggrann inventering 2009 hittades ca 80 fruktkroppar.

Utvecklingsområden

I området finns partier som har potential att utvecklas till Natura 2000-livsmiljö. I dagsläget finns dock inte de för livsmiljöerna utmärkande strukturer och processer i tillräckligt hög utsträckning.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

Området har ett starkt skydd i egenskap av naturreservat. Potentiella hot såsom skogsbruksåtgärder annat än i naturvårdsyfte, ta bort eller upparbeta dött träd eller vidfalle, nydikning eller underhåll av gamla diken och olika typer av exploatering är förbjudna enligt föreskrifterna för reservatet.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44547-2016

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

***Taiga (9010)**

- Transporter genom området kan förstöra markskiktet och förändra hydrologin.

Åsbarrskog (9060)

- Transporter genom området kan förstöra markskiktet och förändra hydrologin.
- Igenväxning.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Området är skyddat som naturreservat enligt 7 kap. MB.

Strandskydd gäller enligt 7 kap 13-18 §§ MB inom delar av Natura 2000-området. Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden, t.ex. uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller t.ex. byggnader som behövs för de areella näringarna och som måste finnas inom strandskyddat område.

Behov av ytterligare reglering

Det finns inget behov av ytterligare reglering.

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder som komplement till vad som gäller i skötselplanen för Adelsö-Sättra naturreservat. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
*Taiga (9010), Åsbarrskog (9060)	Enligt skötselplan för reservatet, dvs i första hand fri utveckling.	Enligt skötselplan för reservatet.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44547-2016**Bevarandetillstånd i dag**

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljöer.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
*Taiga (9010)	Gynnsamt.
Åsbarrskog (9060)	Gynnsamt.

Inventeringar i området och andra referenser

Artdatabanken, lista med rödlistade arter, uttag 2002-05-10.

Ekerö kommun. *Naturkatalogen*.Länsstyrelsen i Stockholms län, 1983. *Naturvårdsprogram för Stockholms län*.Länsstyrelsen i Stockholms län, 1995. *Skötselplan för naturreservatet Adelsö-Sättra*.Länsstyrelsen i Stockholms län, 2004. *Beslut om bildande av Adelsö-Sättra Naturreservat i Ekerö kommun*.Skogsvårdsstyrelsen. *Nyckelbiotopsinventering*, 1997.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20Beteckning
511-44547-2016

Karta

Livsmiljöernas sifferkoder i kartan och dokumentet är korrekta liksom namnen i dokumentet. Livsmiljöernas namn i kartan kan dock vara felaktiga.

